

Život s rakovinou prsnička na Slovensku

Prezentácia prieskumu medzi slovenskými
pacientkami s rakovinou prsníka

amazonky
občianske združenie

in.vaHEALTH
Partners for Healthcare

Rakovina prsníka na Slovensku

- Rakovina prsníka je **najčastejšie zhubné nádorové ochorenie u žien** na Slovensku.

- **Každá 10. žena** na Slovensku je v nejakej fáze svojho života diagnostikovaná s rakovinou prsníka.

- Na Slovensku žije približne **28 000 pacientok** s týmto ochorením.

- Ročne pribudne približne **3 300 novo-diagnostikovaných pacientok**, z toho 5-6 % žien je diagnostikovaných priamo v pokročilom - metastatickom štádiu ochorenia.

- V približne v **30 % prípadov** sa ochorenie do pokročilého štádia rozvinie postupne.

Štádiá rakoviny prsníka

0. štádium

Nádor v prsníku je neinvazívny, možno zachytíte výraz „in situ“, ktorý znamená „na mieste“. Hovorí o tom, že rakovinové bunky sa nachádzajú len vo výstelke mliečnej žľazy alebo mliekovodov, nerozširujú sa do príslušného zdravého tkaniva ani do lymfatických uzlín a nie sú prítomné metastázy.

1. štádium

Nádor je síce invazívny, ale malý (má priemer menší ako 2 cm). Väčšinou nie sú postihnuté žiadne lymfatické uzliny a ak predsa, tak sú prítomné mikrometastázy v uzlinách v podpazuší, ktoré sú najbližšie k postihnutému prsníku. Takéto postihnutie uzlín je možné zistiť iba pod mikroskopom. Rakovina je zatiaľ bez metastáz.

2. štádium

Nádor je invazívny a má priemer 2-5 cm, ale môže byť aj väčší. Začína sa šíriť do lymfatických uzlín v podpazuší na strane rakoviny prsníka. Tieto uzliny sú pri vyšetrení pohmatom pohyblivé.

3. štádium

Nádor meria viac ako 5 cm v priemere a rakovina sa môže priamo šíriť do hrudnej steny, kože, alebo vnútorných prsných lymfatických uzlín. Lymfatické uzliny v podpazuší môžu byť pri pohmate nepohyblivé.

4. štádium

Nádor sa šíri z prsníka do lymfatických uzlín (v podpazuší, nad kľúčnou kosťou, do vnútorných prsných uzlín) alebo do iných orgánov, kde vytvára metastázy. Niektoré pacientky bývajú diagnostikované priamo v tomto štádiu (5 – 10 % pacientov), iné doň postúpia z nižších štádií.

Včasná štádiá

Pokročilé štádium

Metastatické štádium

Rakovina prsníka postihuje stále mladšie ženy

Podiel mladých žien vo veku 25-39 rokov diagnostikovaných v metastatickom štádiu **sa zvyšuje**.

Od roku 1976 do roku 2009 sa takmer zdvojnásobil.

Čo sú to vlastne metastázy

- Sú to zhubné nádory, ktoré dokázali odolať liečbe, oddelili sa od svojho materského nádoru, ktorým celé ochorenie začalo, a ďalej v tele rastú, len na inom mieste.
- Ide o rovnaký druh rakovinových buniek ako v materskom nádore. Teda, aj keď sú metastázy na pľúcach či pečeni, stále ide o rakovinu prsníka a nie o rakovinu pľúc či pečene.
- Sú nevyspytateľné, môžu sa objaviť niekoľko mesiacov, ale aj niekoľko rokov po objavení materského nádoru. Stáva sa tiež, i keď ojedinele, že ich odhalia skôr ako materský nádor.
- Metastázy môžu pre pacientku znamenať to najhoršie, obzvlášť keď začnú ovplyvňovať tie najzákladnejšie funkcie tela.

O prieskume

- **Jedinečný kvalitatívny a kvantitatívny prieskum:**
  - 91 pacientok s rakovinou prsníka
  - Účastníčky zo všetkých regiónov Slovenska
- **Prvý krát sprostredkúva pohľad pacientok s rakovinou prsníka na:**
  - Kvalitu života
  - Postoj k liečbe a lekárovi
  - Vnútorne vyrovnávanie sa s ochorením
- **Cieľová skupina:** ženy s neoperovateľným lokálne pokročilým / metastatickým karcinómom prsníka

Metodika výskumu

- **špeciálne vytvorený dotazník:** 56 zatvorených a otvorených otázok s nasledovnými oblasťami:
  - Demografia
  - Diagnostika
  - Prevencia
  - Liečba
  - Dopad na každodenný život
  - Prežívanie ochorenia
- zber údajov: **1.7.2016 do 31.3.2017**
- Pacientky odovzdávali vyplnené formuláre u svojho onkológa alebo posielali do centrály OZ Amazonky

Profil účastníčky prieskumu

„TYPICKÁ“
PACIENTKA
ZASTÚPENÁ VO
VÝSKUME

aktuálne sa lieči na
rakovinu prsníka
4,5 roka

je v 4. štádiu
ochorenia (57 %)

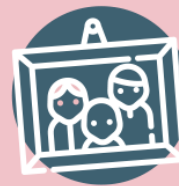
má 59 rokov

stredoškolské vzdelanie

žije s partnerom
(68 %)

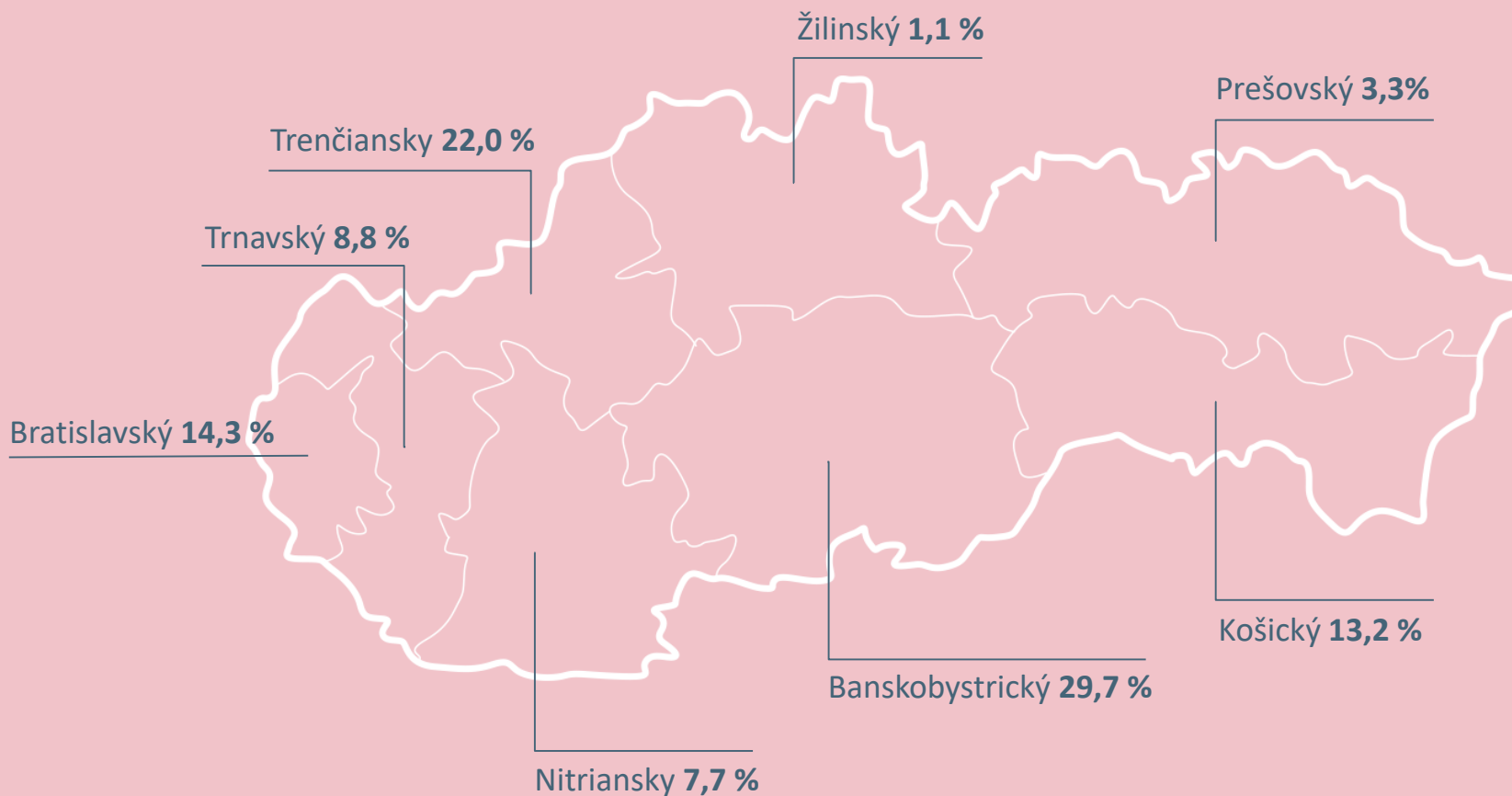
má dve deti vo
veku 32 rokov

Partneri projektu a garanti

- **Partneri projektu: OZ Amazonky a Inova Health**
- **Hlavní garanti:**
  - **MUDr. Jozef Šufliarsky, PhD.**, hlavný odborník MZ SR pre klinickú onkológiu
  - **Mgr. Mária Andrášiová, PhD.**, onko-psychológ
- **Výskum bol posúdený etickou komisiou NOÚ**
- **Zapojené pracoviská:**
  - NOÚ, Bratislava
  - Fakultná nemocnica, Trnava
  - Fakultná nemocnica Trenčín
  - Mammacentrum sv. Agáty ProCare, a.s, Banská Bystrica
  - VOÚ, Košice

Zastúpenie pacientok podľa regiónov

Hlavné zistenia

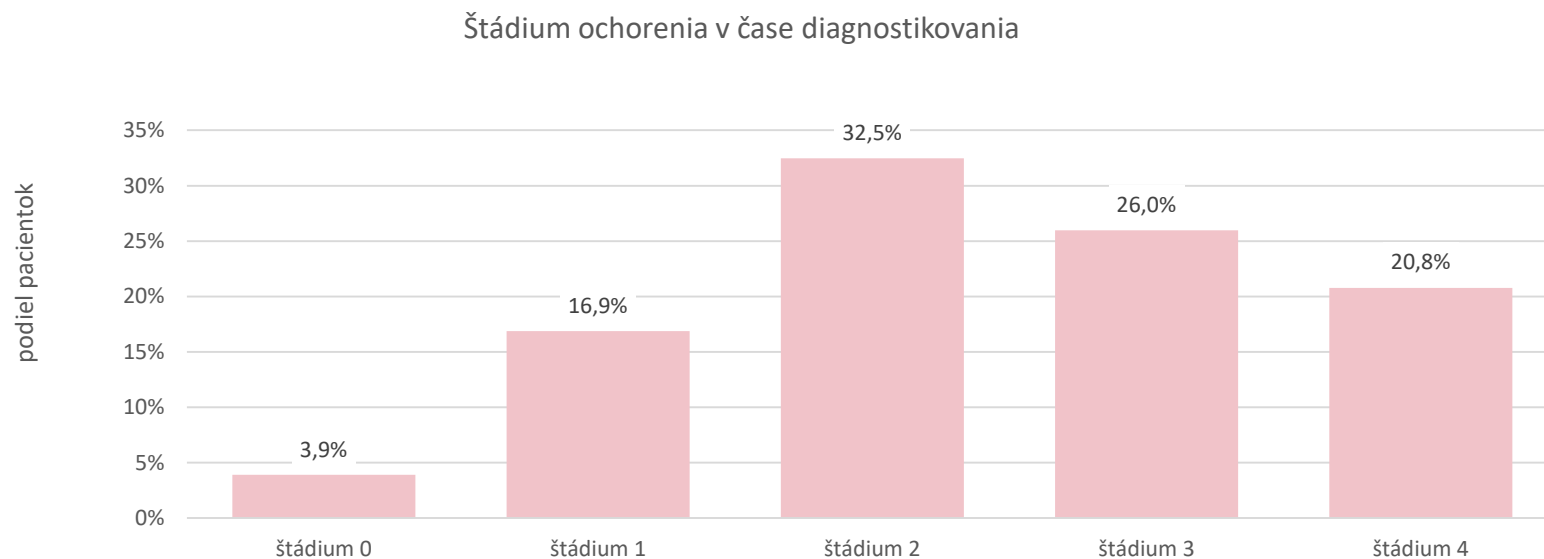
- Rakovina prsníka **postihuje čoraz mladšie ženy**
- Rakovina prsníka postihuje aj ženy, ktoré majú **menej ako 40 rokov**, dokonca aj **v pokročilých formách**
- **Primárna prevencia je dôležitá**: väčšina pacientok zastúpených v prieskume prišla na ochorenie samo-vyšetrením
- **Vyrovňavanie** sa s chorobou je individuálne, vo väčšine prípadov zvíťazí **túžba žiť a bojovať**
- **Život** pacientok s rakovinou prsníka, aj v jej pokročilej forme, sa predlžuje, **preto je kvalita života pre tieto pacientky veľmi dôležitá**

DIAGNOSTIKA

Štádium v čase stanovenia diagnózy rakoviny prsníka

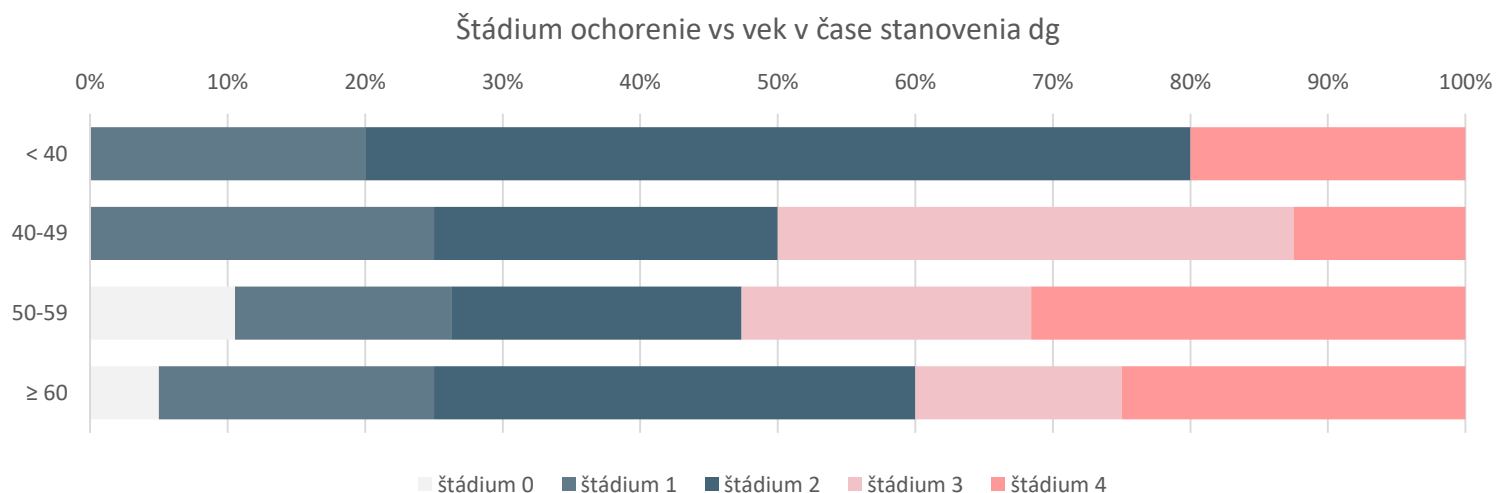

Veľké množstvo žien príde k lekárovi neskoro

- 47 % všetkých pacientok zúčastnených v prieskume malo diagnózu stanovenú až v pokročilom štádiu ochorenia (3. a 4. štádium)

Pozn. Bázou pre výpočet podielov sú len tie pacientky, ktoré uviedli štádium ochorenia v čase diagnostikovania

Vek a štádium v čase stanovenia diagnózy rakoviny prsníka

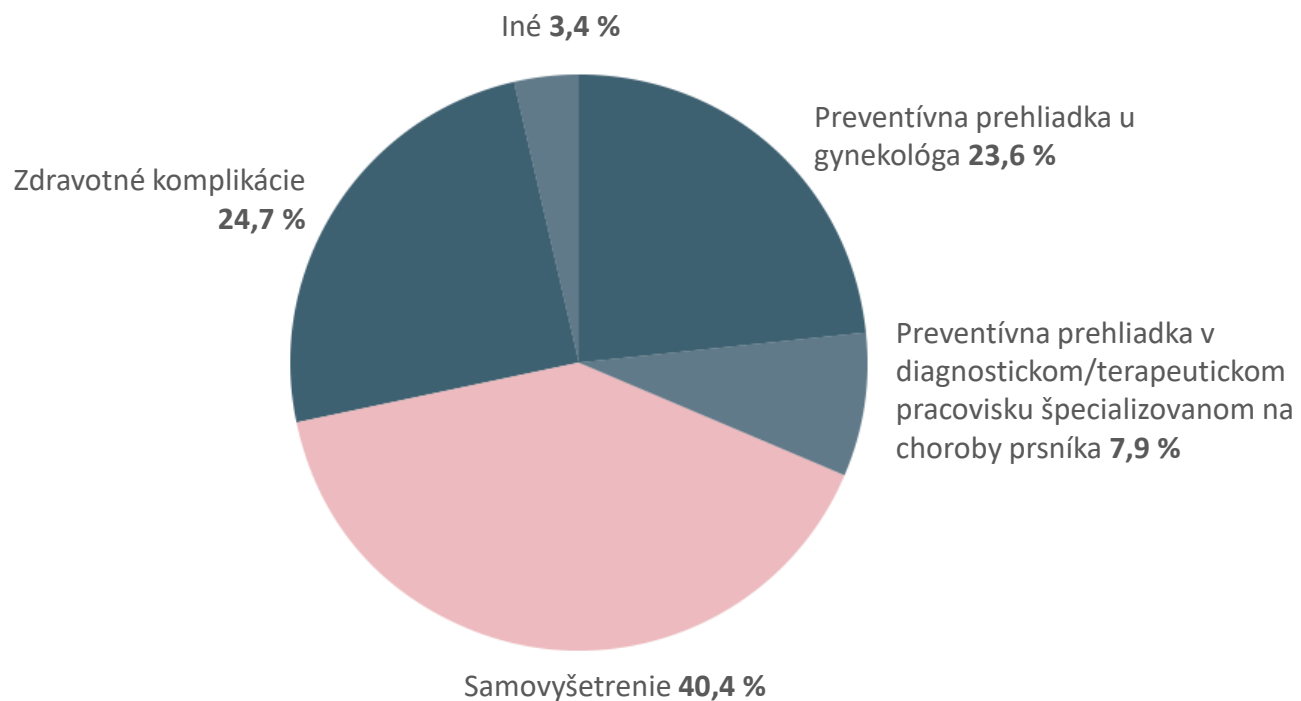
Rakovina prsníka sa týka čoraz mladších žien

- Z tých pacientok, ktoré boli diagnostikované priamo v pokročilom štádiu ochorenia (3. a 4.) malo 33 % menej ako 50 rokov.
- Pokročilé štádium je diagnostikované v každej vekovej kategórii.

PREVENCIÓN

Zistenie ochorenia

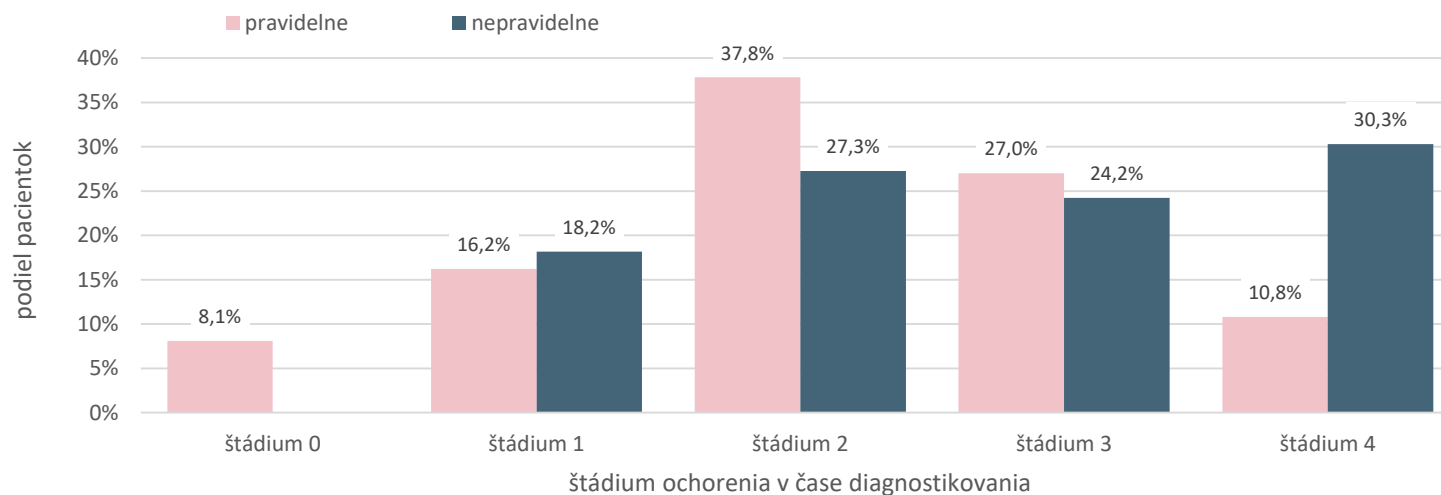
Edukácia v primárnej prevencii je dôležitá

- 40 % pacientok zistilo ochorenie samovyšetrením

Účasť na pravidelných preventívnych prehliadkach a štádium v čase diagnózy

Štádium ochorenia v čase diagnostikovania v závislosti od pravidelnosti preventívnych prehliadok

Ženy chodia k lekárovi neskoro

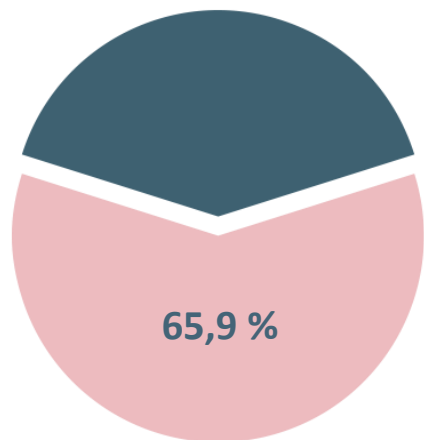
- Polovica žien, ktoré **nechodili** na **pravidelné preventívne prehliadky** boli diagnostikované až v **pokročilom štádiu** (3. a 4.) ochorenia

Pozn. Bázou pre výpočet podielov sú len tie pacientky, ktoré uviedli štádium ochorenia v čase diagnostikovania

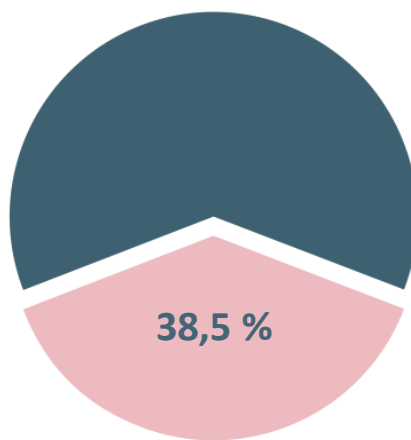
A person wearing a white lab coat and white gloves is working in a laboratory. They are holding a test tube in their right hand, positioned over a piece of laboratory equipment. The background shows a blurred laboratory setting with various pieces of equipment and a window. The overall color scheme is a cool, blue-toned monochrome.

LIEČBA

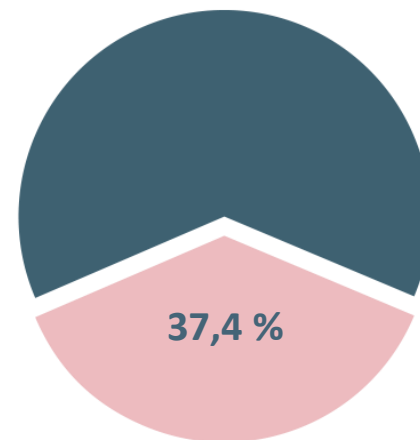
Očakávania od liečby

Vyliečenie

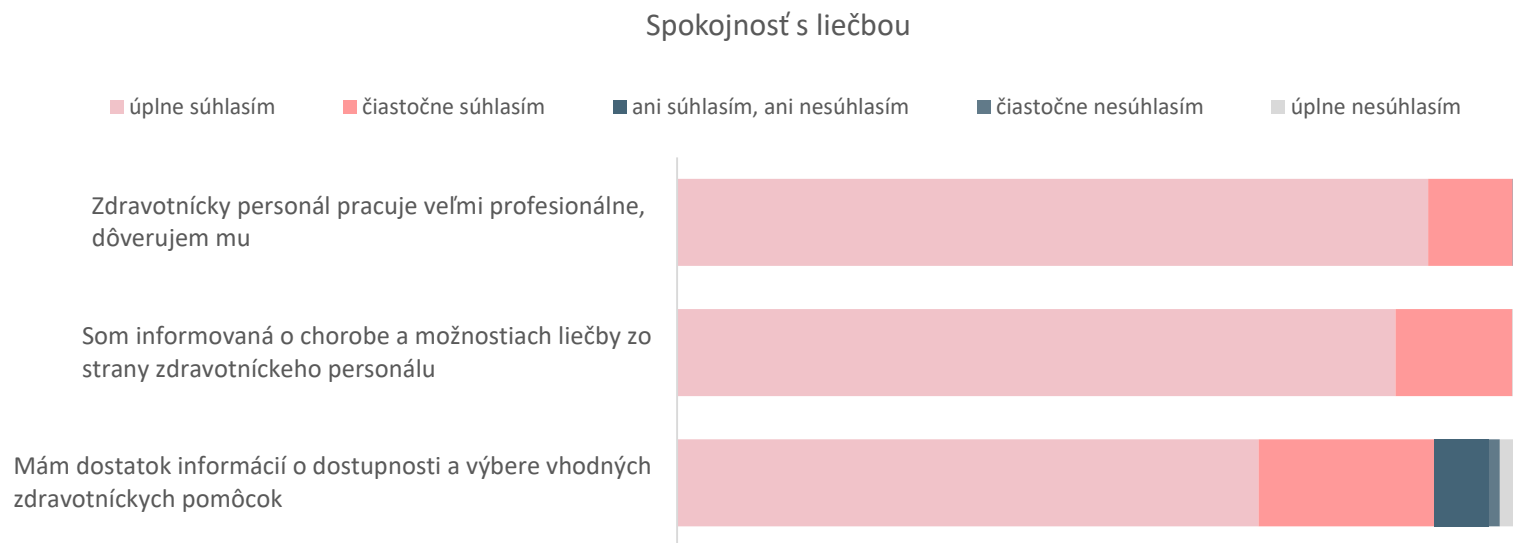
Dlhšie prežitie

Návrat k životu ako pred chorobou

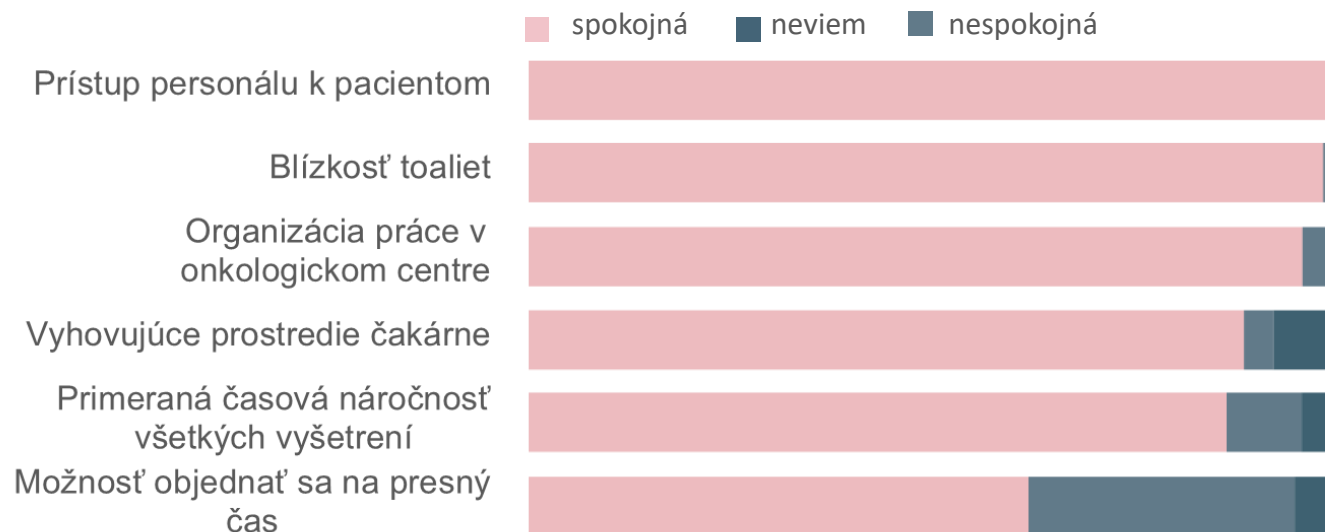
- **66 % pacientok očakáva od liečby vyliečenie**

Spokojnosť s liečbou

- 89 % pacientok pozitívne vníma **profesionalitu personálu**.
- 85 % pacientok sa cíti dostatočne **informovaných o chorobe o možnostiach liečby**.
- 30 % pacientok uviedlo, že informácie **o zdravotníckych pomôckach sú do istej miery nedostatočné**.

Hodnotenie fungovania onkologického pracoviska

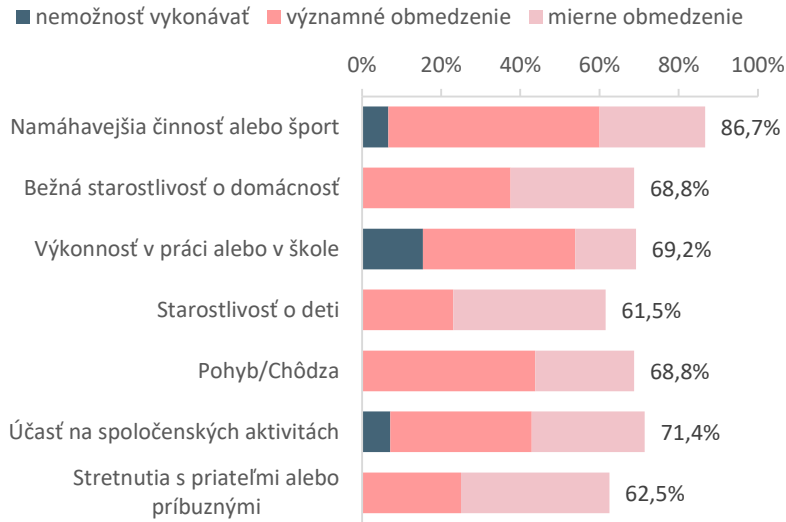
- 95 % pacientok je **spokojných s prístupom personálu a s organizáciou práce** v centrách.
- Niektorým pacientkam chýba možnosť objednať sa na konkrétny čas.

A sepia-toned photograph of a family of four walking away from the camera through a field of tall grass. In the background, a large wooden barn is visible on a slight rise. The overall mood is peaceful and rural.

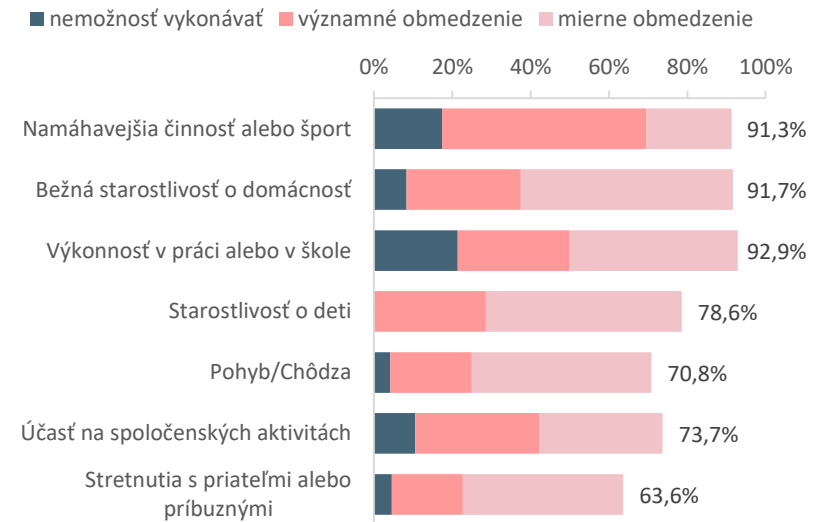
**DOPAD OCHORENIA NA
KAŽDODENNÝ ŽIVOT**

Dopad ochorenia na každodenný život

Dopad ochorenia na každodenný život
(novodiagnostikované ochorenie)

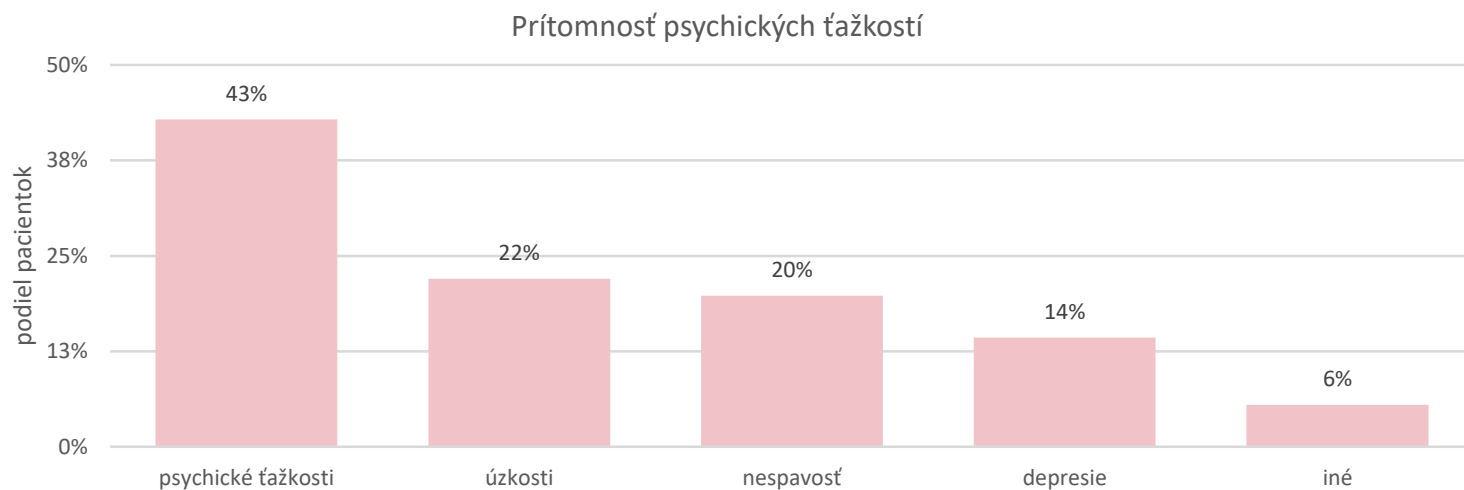

Dopad ochorenia na každodenný život
(progresia / recidíva ochorenia)

- Rakovina prsníka ovplyvňuje každodenný život, pacientky pociťujú **výrazné obmedzenie** pre **šport alebo inú namáhavejšiu činnosť** (53 % pri novodiagnostikovaných pacientkach, aj pacientkach s progresiou).
- **Napriek pokročilosti ochorenia**, väčšina pacientok uvádza **žiadne** alebo len **mierne obmedzenia** v starostlivosti o domácnosť (62 %) alebo o deti (70 %).

Prítomnosť psychických ťažkostí

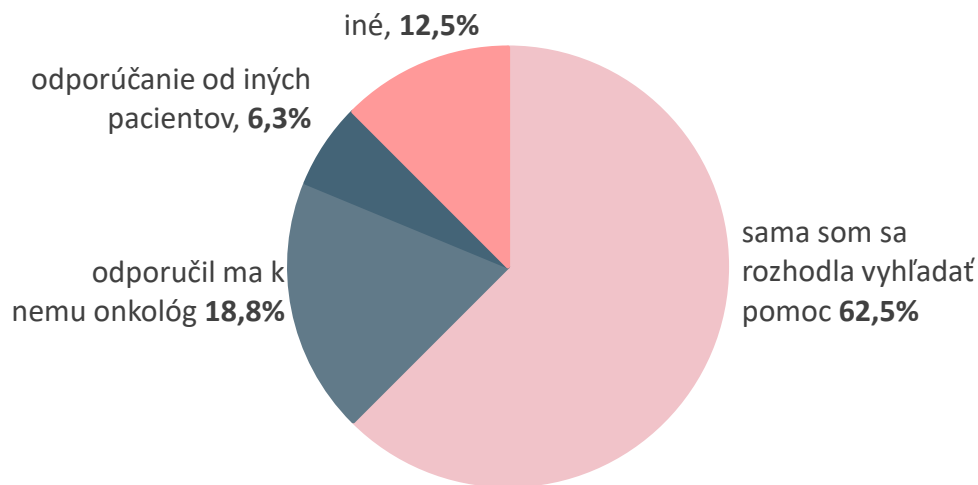

- 43 % pacientok pociťuje psychické ťažkosti, ale nevyhľadávajú odbornú pomoc
- **Len 19% pacientok vyhľadalo pomoc psychológa/psychiatra**

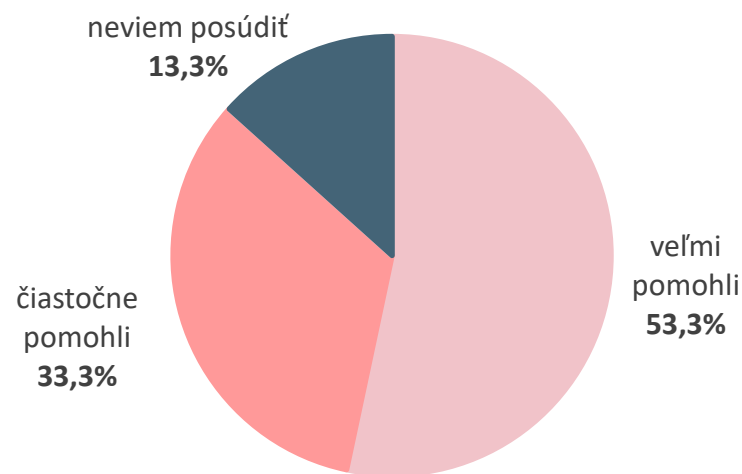

Vyhľadanie pomoci a hodnotenie

Rozhodnutie navštíviť psychológa/psychiatra

Hodnotenie pomoci psychológa/psychiatra

- Z pacientok, ktoré sa rozhodli vyhľadať odbornú pomoc sa **väčšina sa rozhodla vyhľadať odbornú pomoc sami (62,5%)**.

A person with long, dark hair is seen from behind, sitting on a grassy bank. They are looking out over a vast, calm body of water that stretches to the horizon. The sky is a pale, hazy blue, and the overall atmosphere is serene and contemplative. The person is wearing a dark, long-sleeved top. The foreground shows some blades of grass.

PREŽÍVANIE OCHORENIA

Vyrovňavanie sa s ochorením

- **Pacientky vo všeobecnosti k ochoreniu pristupujú vyrovnane: 59% pacientok sa cíti vyrovnaných s diagnózou**
- Trvanie vyrovňavania sa je veľmi individuálne, od týždňa až po roky
- Po úvodných negatívnych emóciách pri stanovení diagnózy sa **väčšina pacientok rozhodne „zabojsovať“**

*„Bleskové myšlienkové pochody v hlave:
„plakať“? „kričať“? „nadávať“? Nie! **zvíťazilo**
„bojsovať“! „Jasné, že **dozvedieť sa danú**
diagnózu nie je nič príjemné, nastanú slzy aj
hnev, prečo práve ja, ale to pomôže len na
chvíľu, **treba nabrať odvahu, neľutovať sa a**
začať bojsovať!“*

Čo pomáha?

- **Žiť život kvalitne, robiť čo mám rada**

„Najviac mi pomáha môj psík- má 11 rokov, treba ho venčiť za každého počasia a to ma núti vstať, stretávam sa a zoznamujem sa s novými ľuďmi, porozprávame sa o všeličom a hneď je deň krajší.“

- **Užívanie si každého dňa**

„Žijem a užívam si každý deň, pozerám prírodopisné seriály, schudla som na váhu, ktorú som mala ako 25 ročná... začala som sa páčiť.“

„Nemyslieť na túto chorobu. Aktivita pracovná aj športová“

- **Zmena v životných prioritách**

„Prehodnotila som svoje priority. Pohľad na svet. Zatriedenie si životných priorít.“

Čo pomáha?

- **Túžba žiť plnohodnotne:**

„Keď sú malé deti, zmyslom života je rodina, lenže ten čas tak rýchlo „letí“ a keď deti vyrastú, opustia domov, príde choroba, strata práce, až vtedy začne človek prehodnocovať svoj doterajší život. A naraz prídu vnúčatá, psík, nové známosti, je toho tak veľa, že by som potrebovala ešte 2 krát toľko života i napriek chorobe, mám rada život a preto oň bojujem!“

- **Postoj k svojmu okoliu:**

„Vážiť si samu seba, svoj život, správať sa pekne k svojmu okoliu a snažiť sa prežiť každý deň čo najlepšie, milovať svojich blízkych.“

Referencie

1. O ochorení:

NCCN Clinical Practice Guidelines in Oncology, Breast Cancer. Version 2.2016

American Cancer Society. Detailed Guide: Breast cancer. American Cancer Society, 2013. Accessed February 2016 at <http://www.cancer.org/acs/groups/cid/documents/webcontent/003090-pdf.pdf>

2. Fakty a prevalencia:

Údaje pochádzajú z US National Cancer Institute Surveillance, Epidemiology, and End Results (SEER) database

Ondrušová, M., Pšenková, M., Suchanský, M.: Vybrané epidemiologické aspekty karcinómu prsníka. Bratislava, Pharm-In 2016.

O'Shaughnessy I. Extending survival with chemotherapy in metastatic breast cancer. The Oncologist 2005;10:20-29.

Allemani C, et al. Breast cancer survival in the US and Europe: a CONCORD high-resolution study. Int J Cancer 2013;132:1170-1181.

Sokullu, F. et al. Lobular breast carcinoma with metastasis to the lower eyelid and rectus inferior muscle. Eur J Plast Surg (2012) 35: 321.

Johnson RH et al. Incidence of Breast Cancer With Distant Involvement Among Women in the United States, 1976 to 2009. JAMA 2013;309(8):800-805.